

Position Paper ten behoeve van het rondetafelgesprek: 'Sociale veiligheid in het openbaar vervoer' 25 mei 2016

Drs. P. de Meij MBA

Directeur Operatiën van de politie en portefeuillehouder Geweld namens de politie

De missie van de politie luidt: de politie is 'waakzaam en dienstbaar' aan de waarden van de rechtsstaat. Deze missie vervult de politie door, afhankelijk van de situatie, te beschermen (mensen en goederen), te begrenzen (ongeoorloofd, eventueel gewelddadig gedrag) en te bekrachtigen (ondersteuning van gewenst gedrag). Als politie hechten we daarom veel waarde aan het onderwerp van deze bijeenkomst.

Maatschappelijk probleem

De samenleving verhardt en het type geweld verruwt. Geweld tegen werknemers met een taak in het publieke domein is een maatschappelijk probleem. De impact die agressie en geweld heeft op werknemers en reizigers in het OV is groot en vraagt om passende maatregelen. Om dit maatschappelijk probleem aan te pakken is een bijdrage nodig van alle partijen in samenhang en vanuit ieders eigen rol en verantwoordelijkheid.

Ook de sociale onveiligheid in het openbaar vervoer geeft reden tot zorg. Sociale veiligheid is een complexe materie die samenwerking en samenspel vereist van alle betrokkenen. De primaire verantwoordelijkheid voor de handhaving van de sociale veiligheid in het OV ligt in eerste instantie bij de vervoersbedrijven. De veiligheid van het personeel maakt integraal onderdeel uit van het arbeidsomstandighedenbeleid. Vervoersbedrijven zijn verantwoordelijk voor de bedrijfsorde. Wanneer de openbare orde en veiligheid in het geding komt, is de politie een belangrijke partner om die orde en veiligheid te herstellen. Hoewel de scheidslijnen vaak lastig te trekken zijn, is het uitgangspunt van de politie dat de vervoerder als eerste verantwoordelijk is voor een veilig klimaat voor reizigers en personeel in het openbaar vervoer en de gebouwen die daar bij horen.

Samenwerking is van belang

Essentieel is de onderlinge samenwerking tussen de verschillende vervoerders en partijen. Het voorkomen van sociale onveiligheid in het Nederlandse openbaar vervoer is een thema dat al langer in de belangstelling staat. Op 2 april 2009 hebben de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Verkeer en Waterstaat besloten tot de oprichting van de Taskforce 'Veiliger Openbaar Vervoer'. De opdracht van de Taskforce was om met alle betrokkenen uit het openbaar vervoer te komen tot een pakket van maatregelen om het aantal incidenten tegen werknemers in het openbaar vervoer terug te dringen. In september 2009 verscheen de rapportage van de Taskforce met een pakket aan maatregelen waarvan er velen zijn geïmplementeerd.

Aanvullende maatregelen

Naar aanleiding van de zware mishandeling van een conductrice van NS in Hoofddorp vorig jaar hebben de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu en de minister van Veiligheid mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een pakket van maatregelen gepresenteerd. Dit heeft geleid tot een intensivering van de samenwerking tussen NS en politie. Hieronder een overzicht van de activiteiten die de politie in dit kader ontplooid heeft:

- Extra inzet van politie in treinen en op stations.
- De inzet van 20 gebiedsagenten; hiermee worden 22 stations afgedekt.
- Meldingen van agressie en geweld tegen medewerkers van de vervoerders worden opgepakt als Prio-1 melding. Dit wil zeggen dat er onmiddellijke aanrijtijden gelden met zo kort mogelijk responstijd. Hiervoor zijn goede afspraken gemaakt met de regionale politie-eenheden.
- Er vindt structureel overleg plaats, op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Het laatste vindt bijna dagelijks plaats.

De NS heeft zich tevreden getoond met zowel de samenwerking als de resultaten van deze afspraken. (I.c. het uitvoeren van gezamenlijke acties, gebiedsagenten en het oppakken van daders).

Uitwisselen van informatie

Informatie-uitwisseling is een belangrijk aspect.

Het uitwisselen van informatie tussen NS en de politie verloopt goed. De politie ontvangt de gewenste data van de NS en er wordt structureel overleg gevoerd tussen de informatie-afdelingen van politie en NS.

Bij een aantal andere OV-organisaties bestaan nog verschillende registratiesystemen naast elkaar. De politie zou gebaat zijn bij een eenduidig registratiesysteem zoals voorgesteld als maatregel vanuit de Taskforce (2009) om goede informatie-uitwisseling mogelijk te maken

Veilige Publieke Taak en Eenduidig Landelijke Afspraken

Agressie en geweld tegen OV-personeel valt onder de reikwijdte van het bredere programma Veilige Publieke Taak (VPT) over de aanpak van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak. In dat kader zijn tussen politie en OM afspraken gemaakt over de opsporing en vervolging van agressie en geweldsdelicten met als doel een eenduidige, effectieve en snelle afhandeling te bewerkstelligen: de zogenaamde Eenduidige Landelijke Afspraken (ELA). Voorbeelden van de ELA zijn prioritair afhandeling, eenduidige registratie, zo veel mogelijk toepassen van lijk-op-stuk en een hogere strafeis van het OM.

De naleving van deze afspraken wordt op lokaal niveau door politie en OM gemonitord. Daar waar nodig worden verbetermaatregelen getroffen.

Dienstverlening

De politie heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in haar dienstverlening. Het verbeteren van het aangifteproces en het verbeteren van het afhandelen van meldingen van burgers zijn hier onderdeel van. De wijze waarop de politie het slachtoffer informeert over de voortgang van zijn zaak is afhankelijk van de behoefte van het slachtoffer, de ernst van het delict en de vervolgacties die na de aangifte worden ondernomen. Slachtoffers van geweld krijgen in principe binnen twee weken na hun aangifte een persoonlijke terugkoppeling over de voortgang van hun zaak. Dit geldt voor alle slachtoffers van geweld dus ook voor werknemers met een publieke taak.

De komende jaren zal de politie blijven investeren in het verbeteren van haar dienstverlening om het vertrouwen van burgers, waar onder de medewerkers met een publieke taak, in de politie verder te vergroten.

De politie is drukdoende met de implementatie van de EU-richtlijn Minimumnorm Slachtoffers, die ziet op verbetering van slachtofferzorg. Deze implementatie vraagt ook de komende periode de nodige inspanningen.